

Grans llibres pels lectors menuts

Paraules Clau: àlbums, foment lector, lectura, LIJ, llibres infantils, Anna Cantavella

Cada persona, desde que nace, "lee" el mundo, infatigablemente busca sentidos. Desde el momento mismo del nacimiento (tal vez –dicen algunos– antes) estará sumergido en él. Lo irá explorando y conociendo muy de a poco y sin abandonar por mucho tiempo la extrañeza. Pero al mismo tiempo se le volverá familiar, y poco a poco se adueñará de él para dar voz a su lectura del mundo. Gritará o musitará sus sentidos. Hará preguntas. Jugará con las palabras, los tonos, los sonidos. Se apropiará de nanas, canciones, relatos, acertijos, órdenes, proverbios, avisos publicitarios y consejos... El lector incipiente, que comienza siendo un "lector oral", tendrá mucho para "leer" antes de leer letras... «LA GRAN OCASIÓN: LA ESCUELA COMO SOCIEDAD DE LECTURA» GRACIELA MONTES

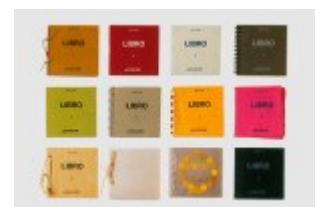
La lectura dels més petits comença, com ens mostra Graciela Montes, sent una forma particular de lectura que inclou al cos amb la seva totalitat. Es tracta d'una lectura sensitiva, que parteix sempre de la relació amb un adult proper i atent al seu descobriment del món.

La literatura infantil destinada a la franja 0-5 és relativament jove al nostre país. Sovint els mestres, els mediadors i els adults en general es senten perduts en un camp sobre el qual hi ha poques certeses. Molts estudis demostren però, que la trobada amb els llibres durant la primera infància és la que forja els vincles més forts de l'individu amb la literatura, justament perquè es tracta de vincles afectius. Aidan Chambers assegura que «la facilitat i el progrés d'un nen com lector d'històries impreses depèn de la riquesa de lectures que s'han fet quan els nens encara no sabien llegir paraules».

Les obres que es creen per ells plantegen la qüestió de la percepció dels més petits des de diferents punts de vista, per potenciar la lectura com jocs de descoberta, d'exploració i d'escolta. Per això, el taller «Grans llibres pels lectors menuts» es planteja com un moment per experimentar amb els llibres i donar eines per forjar una relació afectiva entre els nens, els llibres i els adults. Volem obrir les portes al món de la literatura infantil, als autors i obres que han marcat la seva història i que arran d'aquest tastet, pugueu anar descobrint altres joies de la literatura per a la primera infància. La proposta passa, doncs, per provocar la trobada amb els llibres i per potenciar el plaer de jugar, d'escoltar, de compartir i d'emocionar-se amb les obres que els autors actuals de la literatura infantil elaboren pels més petits. I tracta de fer veure la importància de donar-li a provar, de compartir amb ell amb la lectura en veu alta, abans de l'estrès dels primers aprenentatges. Per a saborejar els primers llibres, sense forçar aprenentatges, sinó fomentant el plaer.

Es tracta, doncs, d'una passejada, una mena d'itinerari per tots aquells llibres que els més petits poden llegir - sempre acompanyats d'un lector adult- abans de llegir lletres. Partim de la premissa que així com els més petits gaudeixen escoltant cançons i la melodia de les paraules rimades, també són molt sensibles als colors, les textures i les imatges. La passejada comença amb la descoberta dels llibres d'artista per a nadons, segueix amb les col·leccions que beuen de les cançons de falda i les cançons de bressol per a proposar llibres cantats, continua pels primers imaginaris i acaba amb les primeres històries.

Els llibres d'artista tot i tenir els seus orígens en creacions de principis del segle XX, han començat a ser més coneguts en les darreres dècades. Els límits de la seva definició són molt líquids i només direm que són: Llibres que sorprenen, diverteixen,

provoquen curiositat i interpel·len el lector. Es tracta de llibres que estimulen els sentits i proposen noves formes per a descobrir el món. Parlar de [llibres d'artista](#) significa parlar de Munari i dels seus Prelibri. Concebia les ferramentes pròpies del disseny gràfic -color, forma, tensió espacial, ritme visual- com els elements d'una forma de comunicació sensorial que creia universal, comprensible per a qualsevol persona, independentment de la seva edat. Els Prelibri són 12 llibrets dissenyats per les petites mans dels bebès i compostats per diferents tipus de textures, colors, materials, enquadernacions. Ofereixen una àmplia varietat d'estímul, sensacions, emocions, percepcions, perquè Munari volia despertar amb ells la curiositat dels més petits envers el món. A partir de les intuïcions de Munari, el taller explora les creacions d'altres autors com Komagata, Pakovskà, Tana Hoban, Pascalle Estellon o Imapla, entre d'altres.

I si la interacció dels nadons amb els llibres es fa a través dels diferents sentits, és important que ens aturem una mica en tota una sèrie de col·leccions que recuperen elements de la cultura oral per jugar amb els sons i el ritme de la llengua. La veu humana embolcalla els infants des que neixen. I quan es dirigeix als nadons més que paraules transmet intenció, emoció, amor... Una veu que va també acompanyada de la mirada, de l'expressió de la cara i del desig de veure l'infant confortable i feliç. Per això, el taller es deté en exemples interessants de col·leccions actuals que recullen elements de la tradició oral, com la importància de la musicalitat de les paraules, el gaudi amb la rima i els jocs cantats i la diversió del non sense.

Quan els nens descobreixen que cada cosa té una paraula que les designa, el seu món canvia per sempre més. Aquest moment és d'iniciar l'activitat d'asseure's a la falda de l'adult i mirar llibres per descobrir-ne personatges, animals, objectes coneguts, paraules noves... i per emocionar-se. És el moment dels primers imaginaris i dels llibres de personatges, que acompanyen el petit, ajudant-lo a viure situacions quotidianes. Mentre tot això passa, l'adult pot començar a regalar-li les primeres narracions. I és que com assegura Marie Bonnafé al seu llibre *Los libros, eso es bueno para los bebés*: «Desde la más temprana edad la necesidad de relatos es esencial para que los niños puedan pasar por las diferentes etapas de su crecimiento de manera satisfactoria. Sin estos juegos de imaginación, el bebé no podría tener acceso ni al lenguaje ni a la vida del espíritu». I això passa per la descoberta dels primers àlbums. L'àlbum es caracteritza per l'especial relació que s'estableix entre el llenguatge visual i el llenguatge textual, fruit d'una col·laboració complexa en què ambdós llenguatges construeixen el sentit i aporten informació imprescindible per a la comprensió de les històries. Aquesta sinèrgia entrellenguatges el fa molt apte per una lectura compartida amb l'adult: a mesura que l'adult llegeix el text, la mirada i la imaginació del nen es focalitzen en les imatges, en un joc que s'allibera, en part, de la linealitat que imposa el text i que afavoreix les primeres experiències literàries. I de llibre en llibre i de moment de lectura compartida a moment, el nen forja un vincle emocional amb aquests objectes que serà difícil de trencar... Els bibliotecaris i els mediadors estem aquí per a tractar de forjar aquest vincle.

Autora: Anna Juan Cantavella, Membre de [GRETEL](#). Professora de Didàctica de la llengua i la literatura a la Universitat Autònoma de Barcelona.